

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI
Próbna Matura z OPERONEM

Język polski
Poziom podstawowy

Listopad 2014

Część I – rozumienie czytanego tekstu *Czytanie z wysysaniem*

W niniejszym schemacie oceniania zadań otwartych są prezentowane przykładowe poprawne odpowiedzi. W tego typu zadaniach należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest zgodny z podanym schematem, oraz inne poprawne odpowiedzi w nim nieprzewidziane.

Nr zadania	Odpowiedzi	Liczba punktów
1.	1 pkt – wskazanie poprawnej odpowiedzi C	1
2.	1 pkt – poprawne wyjaśnienie znaczenia wyrażenia „pytanie otwarte” Pytanie otwarte – pytanie bez jednoznacznej odpowiedzi; takie, na które trudno znaleźć odpowiedź.	1
3.	1 pkt – wyjaśnienie, na czym polega związek między akapitami 3. i 4. Przykładowe odpowiedzi: – Podobieństwo dotyczy treści obu akapitów; w jednym i w drugim wymienione zostały formy spędzania wolnego czasu przez młodzież. – Akapit 4. potwierdza myśl z akapitu 3., że młodzieży na lekturę mają niewiele czasu. (wystarczy jedna odpowiedź)	1
4.	1 pkt – określenie celu przywołania w akapicie 5. danych statystycznych Przykładowe odpowiedzi: – Dane statystyczne przywołane w akapicie 5. potwierdzają wnioski autora. – Dane statystyczne przywołane w akapicie 5. czynią tekst bardziej wiarygodnym. (wystarczy jedna odpowiedź)	1
5.	1 pkt – poprawne wskazanie synonimicznego określenia słowa „domena” domena – zajęcie, dziedzina, sfera	1
6.	2 pkt – podanie czterech poprawnych odpowiedzi 1 pkt – podanie trzech lub dwóch poprawnych odpowiedzi Przykładowe odpowiedzi: – miejsce zamieszkania – wykształcenie rodziców – plany edukacyjne – zamiar kontynuowania nauki – płeć	2
7.	1 pkt – poprawne określenie funkcji pytania rozpoczynającego akapit 7. Przykładowe odpowiedzi: – Pytanie rozpoczynające akapit 7. zapowiada, co będzie treścią akapitu. – Pytanie rozpoczynające akapit 7. wprowadza nowe treści. (wystarczy jedna odpowiedź)	1
8.	2 pkt – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi 1 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi Autor w akapicie 11. umieścił w nawiasach: – konkretne przykłady dzieł Stephenie Meyer, – informację o tym, kim głównie są czytelnicy książek o tematyce miłosnej, a kim – o tematyce sensacyjnej, – informacje szczegółowe, dodatkowe.	2

Nr zadania	Odpowiedzi	Liczba punktów
9.	1 pkt – określenie funkcji cudzysłowu Cudzysłów podkreśla metaforyczne (niedostownie) znaczenie tego określenia.	1
10.	1 pkt – poprawne określenie celu przywołania przez autora dużej liczby nazwisk Przykładowe odpowiedzi: – Autor wskazuje na wielość (różnorodność) autorów, których czytają młodzi ludzie. – Przedstawia konkretne nazwiska autorów dzieł czytanych przez gimnazjalistów. – Potwierdza swoje obserwacje (stwierdzenia). (wystarczy jedna odpowiedź)	1
11.	2 pkt – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi 1 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi Akapit 10. Gimnazjaliści naśladują starszych, nie chcą się buntować. Akapit 13. Brakuje atrakcyjnej dla gimnazjalistów literatury „młodzieżowej”.	2
12.	1 pkt – wskazanie właściwej odpowiedzi 1 pkt – poprawne podanie uzasadnienia C Uzasadnienie: – obecność licznych przykładów, – przywołanie danych statystycznych, – obiektywizm wypowiedzi. (wystarczy jedna odpowiedź)	2
13.	2 pkt – dostrzeżenie różnicy w oczekiwaniach dziewcząt i chłopców 1 pkt – podanie odpowiedzi niepełnej Dziewczęta oczekują walorów poznawczych i socjalizujących/interesuje je poważna tematyka obyczajowa oraz książki artystyczne. Chłopcy oczekują rozrywki lektura to dla nich ucieczka od rzeczywistości. lub Dziewczęta oczekują emocji, chłopcy akcji.	2
14.	1 pkt – wyjaśnienie, dlaczego dziewczęta chętniej niż chłopcy sięgają po literaturę poruszającą poważną tematykę Przykładowe odpowiedzi: – Dziewczęta bardziej potrafią się wczuć w los cierpiącego bohatera. – Są bardziej otwarte na książki podejmujące poważną tematykę obyczajową. – Dziewczęta są bardziej empatyczne, mają inną wrażliwość, są dojrzałsze emocjonalnie. (wystarczy jedna odpowiedź)	1
15.	1 pkt – wyjaśnienie funkcji ostatniego zdania tekstu Przykładowe odpowiedzi: – Jest wnioskiem. – Stanowi wyraz refleksji autora dotyczącej odbioru literatury przez młodych czytelników. – Ujawnia refleksyjną postawę autora. (wystarczy jedna odpowiedź)	1
Razem		20

Część II – pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim

Temat 1. Rola żon w życiu bohaterów literackich. Analizując i interpretując podane fragmenty, przedstaw postawę bohaterów oraz ich wzajemne relacje. Wykorzystaj znajomość tekstów, aby określić, jaki wpływ miały kobiety na życie swoich mężów.

I. Rozwinięcie tematu (maksymalnie 25 pkt)

1. Określenie zasady zestawienia fragmentów (0–2 pkt)

Na przykład:

- a) sceny ukazują rozmowy mężów z żonami,
- b) dzieła pochodzą z różnych epok literackich: renesans, barok/zestawienie dramatu szekspirowskiego i dzieła klasycystycznego,
- c) dzieła należą do różnych gatunków literackich: tragedia, komedia,
- d) oba fragmenty przedstawiają rozmowy kluczowe dla rozwoju zdarzeń,
- e) usytuowanie fragmentu *Makbeta* w tekście (np. rozmowa przed zabójstwem Duncana), usytuowanie fragmentu *Świętoszka* w tekście (np. rozmowa po wyrzuceniu z domu syna Orgona, Damisa).

2. Postawa Makbeta i jego stosunek do żony – *Makbet* (0–4 pkt)

Na przykład:

- a) bohater ma wątpliwości („zrezygnujmy z naszych zamiarów”),
- b) ma świadomość zdobycia sławy, chciałby się nią cieszyć („zdobyłem sobie złotą sławę”),
- c) zna stosunek króla do siebie („obsypał zaszczytami”),
- d) uważa morderstwo za niegodne człowieka,
- e) boi się, że plan się nie powiedzie,
- f) jest świadomy konieczności podjęcia gry (udawania „przed ludźmi grajmy komedię”),
- g) żona imponuje mu swoją odwagą i stanowczością („Ródź mi już tylko synów!”),
- h) szuka u niej rady i odpowiedzi na dręczące go pytania.

3. Postawa Lady Makbet i jej stosunek do męża – *Makbet* (0–3 pkt)

Na przykład:

- a) Lady Makbet to inicjatorka zbrodni,
- b) bohaterka jest okrutna i bezwzględna,
- c) jest pozbawiona skrupułów,
- d) nie ma wątpliwości, gotowa zabić,
- e) silna psychicznie,
- f) podkreśla swoją konsekwencję („gdybym przysięgała wcześniej, że to zrobię”),
- g) ma świadomość słabości męża, chce rozwiązać jego wątpliwości,
- h) chce przekonać męża do swojego pomysłu,
- i) manipuluje mężem.

4. Wpływ Lady Makbet na męża w kontekście całego utworu – *Makbet* (0–3 pkt)

Na przykład:

- a) pobudza jego pragnienie władzy (zachęca Makbeta do popełnienia zbrodni),
- b) bierze udział w zbrodni (oboje zabijają króla Duncana),
- c) wspiera tyranię Makbeta,
- d) chroni go przed zdemaskowaniem (uczcza).

5. Postawa Orgona i jego stosunek do żony – *Świętoszek* (0–4 pkt)

Na przykład:

- a) bohater jest zaślepiiony, nie widzi prawdziwego oblicza Tartuffe’a,
- b) naiwny, przekonany o niewinności Świętoszka („godna osoba”),
- c) nie wierzy żonie („Bajki!”, „Gadanie!”),
- d) z rezerwą podchodzi do słów żony,
- e) uparty („Ja zaś wiem, co mam sądzić, i nikt mnie nie zmieni”),
- f) swoim postępowaniem krzywdzi rodzinę („Zbyt długo znoszę, byś mnie krzywdził w swym obłędzie.”),
- g) w końcu ulega żonie, zgadza się na jej podstęp („Dobrze. Trzymam za słowo.”).

6. Postawa Elmiry i jej stosunek do męża – *Świętoszek* (0–3 pkt)

Na przykład:

- a) wierna i cnotliwa żona,
- b) potrafi właściwie ocenić Tartuffe’a („jego własna próżność w tym nam pomoże”),
- c) potępiająca nieuczciwość i fałsz („tego systemu ja się z pewnością nie chwycę”),
- d) staje w obronie syna Orgona,
- e) gotowa podjąć zdecydowane działania,
- f) sprytna, wymyśliła, jak obnażyć prawdziwe oblicze Świętoszka,
- g) potrafi sprzeciwić się mężowi.

7. Wpływ Elmiry na męża w kontekście całego utworu – *Świętoszek* (0–3 pkt)

Na przykład:

- a) początkowo nieskutecznie próbuje przekonać Orgona, jaki naprawdę jest Świętoszek,
- b) udaje jej się zmienić sytuację w domu,
- c) ratuje rodzinne więzi, troszcząc się o dzieci Orgona (również o Mariannę),
- d) dzięki spiskowi unaocznia Orgonowi, jaki naprawdę jest Tartuffe,
- e) chroni rodzinę przed tragedią.

8. Wnioski (0–3 pkt)

Pełny wniosek (3 pkt)

Dostrzeżenie różnych ról, jakie odegrały żony w życiu mężczyzn. Wskazanie konsekwencji działań żon (Lady Makbet doprowadza do tragedii, Elmira ratuje rodzinę przed nieszczęściem). Odniesienie do odpowiedniego kontekstu (np. związek z gatunkiem: komedia (*Świętoszek*), Szekspirowska koncepcja ludzkiej natury (*Makbet*)).

Częściowy wniosek (2 pkt)

Dostrzeżenie różnych ról, jakie odegrały żony w życiu mężczyzn. Wskazanie konsekwencji działań żon (Lady Makbet doprowadza do tragedii, Elmira ratuje rodzinę przed nieszczęściem).

Próba podsumowania (1 pkt)

Dostrzeżenie różnych ról, jakie odegrały żony w życiu mężczyzn.

II. Kompozycja (0–5 pkt)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy zostały przyznane punkty za rozwinięcie tematu.

podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym (5 pkt)

uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części (3 pkt)

wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. Styl (0–5 pkt)

jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka (5 pkt)
zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka (3 pkt)
na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. Język (0–12 pkt)

język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja (12 pkt)
język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja (9 pkt)
język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia (6 pkt)
język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych (3 pkt)
język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. Zapis (0–3 pkt)

bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy) (3 pkt)
poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja (2 pkt)
poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów) (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. Szczególne walory pracy (0–4 pkt)

Temat 2. Starość jako doświadczenie człowieka. Omów temat, porównując wiersz Juliana Tuwima *Staruszkowie* i fragment powieści Zofii Nałkowskiej *Granica*. Zwróć uwagę na prezentowaną przez bohaterów postawę wobec życia.

I. Rozwinięcie tematu (maksymalnie 25 pkt)

1. Rozpoznanie wstępne – *Granica* (0–2 pkt)

Na przykład:

- a) umiejscowienie fragmentu w całości powieści,
- b) narrator trzecioosobowy, wypowiadający się z perspektywy bohaterki,
- c) fragment przedstawia refleksje pani Kolichowskiej,
- d) fragment powieści psychologicznej.

2. Prezentacja bohaterki – *Granica* (0–4 pkt)

Na przykład:

- a) Cecylia Kolichowska, właścicielka kamienicy, ciotka Elżbiety,
- b) starzejąca się kobieta,
- c) schorowana i cierpiąca,
- d) samotna, żyjąca z dala od syna,
- e) wdowa, zawiedziona życiem małżeńskim (rozczarowana mężczyznami),
- f) oschła, niepotrafiąca okazywać uczuć.

3. Stosunek pani Cecylii do życia i starości – *Granica* (0–7 pkt)

Na przykład:

- a) rozczarowana życiem, rozgoryczona,
- b) zdumiona własną starością,
- c) nieumiejąca pogodzić się z upływem czasu,
- d) doświadczająca monotonii życia,
- e) mająca poczucie zmarnowanego życia,
- f) pozbawiona nadziei na przyszłość,
- g) niezdolna zaakceptować beznadziejności swoich oczekiwań wobec losu,
- h) z trudem godząca się z pustką i poczuciem jałowości swojego życia,
- i) odkrywająca bezsens własnej egzystencji.

4. Rozpoznanie wstępne – *Staruszkowie* (0–2 pkt)

Na przykład:

- a) utwór poetycki młodego skamandryty (pochodzący z dwudziestolecia międzywojennego),
- b) liryka bezpośrednia,
- c) podmiot liryczny zbiorowy,
- d) podmiot liryczny – staruszkowie.

5. Prezentacja bohaterów lirycznych wiersza – *Staruszkowie* (0–3 pkt)

Na przykład:

- a) zwyczajni ludzie,
- b) ludzie starzy,
- c) anonimowi,
- d) wiodący proste życie.

6. Stosunek bohaterów lirycznych do życia i starości – *Staruszkowie* (0–4 pkt)

Na przykład:

- a) pogodzeni ze starością,
- b) zadawający się zwyczajnymi, codziennymi rzeczami,
- c) afirmujący codzienności,
- d) nie mają wobec życia wygórowanych oczekiwań,
- e) życzliwi wobec innych („całuję cudze dziatki”)
- f) akceptujący świat i swoje w nim miejsce.

7. Wnioski (0–3 pkt)

Pełny wniosek (3 pkt)

Dostrzeżenie dwóch podobieństw (np. bohaterami obu tekstów są ludzie starzy, tematem wypowiedzi jest obraz ich życia) i dwóch różnic (np. postawy życiowe prezentowane w tekstach są odmienne – pani Kolichowska czuje się osobą przegraną, refleksja nad życiem przynosi jej przekonanie o nieuchronnym końcu i poczucie klęski; bohaterowie wiersza są zajęci banalną codziennością i pogodzeni z losem i przemijaniem) w ujęciu omawianej kwestii.

Częściowy wniosek (2 pkt)

Dostrzeżenie jednego podobieństwa i jednej różnicy.

Próba podsumowania (1 pkt)

Dostrzeżenie jednego podobieństwa lub jednej różnicy.

II. Kompozycja (0–5 pkt)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym (5 pkt)

uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części (3 pkt)

wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. Styl (0–5 pkt)

jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka (5 pkt)

zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka (3 pkt)

na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. Język (0–12 pkt)

język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja (12 pkt)
język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja (9 pkt)
język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia (6 pkt)
język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych (3 pkt)
język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. Zapis (0–3 pkt)

bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy) (3 pkt)
poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja (2 pkt)
poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów) (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. Szczególne walory pracy (0–4 pkt)